

Leitenberger Photography / Shutterstock.com

deSchapenhouder

november 2023 nummer 3

■ ■
**Tegen begin
volgend jaar
hebben we
minimaal een
vaccin tegen
het serotype 3
nodig!**
■ ■

Blauwtong: het blijft bang afwachten!

Sinds begin september zit Nederland met blauwtong serotype 3, dat weet ondertussen elke schapenhouder, ook tot ver buiten Europa. Sinds begin oktober is er ook bij ons in België een geval gevonden.

Informatieblad voor schapenhouders

Een uitgave van Landelijke Gilden en Boerenbond.

Versijnt 4 keer per jaar. Jaargang 23
Afgiftekantoor Leuven 1 Masspost
Erkenningsnummer P923965

Redactie

Guido Stuels, 016 28 60 33

Publiciteitswerving

Mediaservice, 016 28 63 33
Diestsevest 40, 3000 Leuven
landelijkegilden.be,
boerenbond.be

Verantwoordelijke uitgever

Frans De Wachter, algemeen secretaris

Eind oktober werd in Duitsland een derde uitbraak van blauwtong serotype 3 bevestigd in een schaap, gehouden nabij de stad Oldenburg, in de Duitse deelstaat Nedersaksen. Deze haard ligt op 100 km van de Nederlandse grens en 300 km van de regio van de eerste gevallen in Duitsland. Het serotype 3 is daarmee niet enkel zeer ernstig, met hoge sterftecijfers onder de schapen, maar verspreidt zich ook zeer snel. Redenen genoeg voor de landbouwministers van Nederland, België en Duitsland om bij Europa aan de alarmbel te trekken.

In België blijft het voorlopig beperkt tot één getroffen schaap in een kleine kudde in Merksplas. Het feit dat de wind de afgelopen weken eerder noordoost

waaide, en er koudere temperaturen en veel wind was, zit hier vermoedelijk voor iets tussen. Maar menig schapenhouder weet dat de knutten nog altijd actief zijn in weide en stal en er nog besmettingen kunnen opduiken.

De impact op de handel van rundren en kleine herkauwers is groot. Het heeft enkele weken geduurd voor er in afstemming met de Europese regels, terug fok- en gebruiksdieren naar enkele vrije en niet-vrije landen konden vertrekken. De Europese verordening 2016/429 stelt immers dat enkel dieren die volledig gevaccineerd zijn of getest in combinatie met een quarantaineperiode in een knutten-vrije erkende stalling, in aanmerking komen voor exportcertificatie.

Vaccinatie nodig, maar geen mirakeloplossing

De lidstaten kunnen hier licht van afwijken, maar dan in onderlinge overeenkomst met elkaar en met de Europese commissie. Momenteel kunnen slachtdieren en jonge dieren terug naar o.a. Nederland, Duitsland en Italië. De laatste informatie, want bijkomende versoepelingen zijn nog mogelijk, is terug te vinden op de website van het FAVV. We hebben het vaccin tegen serotype 3 zeer hard nodig, voor de handel, maar vooral voor de bescherming van de dieren tegen de erge gevolgen van de besmetting.

Nederland: oversterfte schapen

De Nederlandse schapenhouderij is bijzonder hard getroffen door het blauwtongvirus. De oversterfte wordt geschat op meer dan 20.000 schapen, met pieken eind september en eind oktober van bijna 1.500 schapen per dag. De Nederlandse overheid noteert nu meer dan 3.500 besmette bedrijven (schapen, geiten en runderen). Er zijn haarden in alle Nederlandse provincies. Pas wanneer de temperaturen overdag onder de 10 graden gaan, worden minder nieuwe gevallen verwacht wegens verminderde knuttenactiviteit.

Serotype 3 ernstiger dan serotype 8

De indruk bij de Nederlandse schapenhouders is dat het huidige serotype 3 ernstiger is dan het serotype 8 dat voor het eerst opdook in 2006. De Nederlandse overheid raamde de schade veroorzaakt door blauwtong bij runderen en schapen in 2006/2007 op 49 miljoen euro. Meer dan 30 miljoen euro was een gevolg van de directe schade: hoge sterftcijfers, verminderde melkproductie, abortussen en mindere vruchtbaarheid. Op de piekperiode van blauwtong type 8 was er in Nederland sprake van 500 dode schapen per dag. In totaal lieten zeker 27.000 schapen het leven. In mei 2008 kon gestart worden met de eerste vaccinatie, en liep het aantal haarden en de sterfte zeer snel terug.

In België was er in 2007 sprake van bijna 7.000 besmette bedrijven en een

Na het opduiken van het blauwtongvirus type 8 in West-Europa in 2006, duurde het twee jaar voordat er een vaccin in voldoende mate beschikbaar was. Enkele firma's ontwikkelden in snel tempo een geïnactiveerd vaccin tegen het serotype 8. Deze vaccins kregen eerst een nationaal tijdelijke gebruiksvergunning, nadien een vergunning voor heel Europa. Begin mei 2008 werden de eerste vaccinaties bij schapen uitgevoerd. Vaccinatie van zowel schapen als runderen was verplicht in 2008, 2009 en 2010. De Europese commissie kwam in 2008 tussen in het volledige bedrag voor de aankoop van het vaccin, de Belgische overheid deed hier 2 miljoen bovenop en het Sanitair Diergezondheidsfonds kwam tussen in de vaccinatiekosten per dier. In 2008 werden iets meer dan 5 miljoen vaccins tegen blauwtong serotype 8 gezet. Bijna 100% van alle runderen en schapen kregen hun eerste vaccins, meer dan 80% werd ook correct een tweede keer gevaccineerd. Dit zorgde ervoor dat er eind 2008 nog nauwelijks nieuwe besmettingen gebeurden. In 2012, twee jaar na het laatste geval, werd België terug vrij verklaard. Vanaf 2011 is de vaccinatie vrijwillig. Ondanks het gratis ter beschikking stellen van het vaccin, werd er sindsdien nog nauwelijks gevaccineerd. Met uitzondering van een kleine piek in 2016 en 2017 wegens de dreiging vanuit Frankrijk.

Het is duidelijk dat om de schade van blauwtong serotype 3 in België te beheersen, absoluut een vaccin nodig is. ABS en Boerenbond vragen om een multivalent vaccin in te kunnen zetten (meerdere serotypes, waaronder minimaal type 3 en type 8). Om de verspreiding via knutten voor te zijn, moeten dieren gevaccineerd worden voor het nieuwe weideseizoen, voor of ten laatste in april. Bovendien moet rekening gehouden worden met eigenschappen van een vaccin: het immuuniteitsysteem van het dier moet de tijd krijgen om een weerstand te ontwikkelen. Pas vanaf drie weken na de vaccinatie, is deze weerstand optimaal en is het dier enigszins beschermd tegen het virus en de symptomen. Bovendien is bij de eerste vaccinatie vaak een tweede vaccinatie nodig voor een optimale bescherming. Lammeren reageren nog anders op vaccinatie en daarbij moet gekeken worden naar de vaccinatiestatus van de ooi.

We moeten hierbij rekening houden dat de vaccinatie in 2008 onder andere omstandigheden verliep. Het overgrote deel van de dieren was toen al in contact gekomen met het serotype 8 en had al één of andere vorm van weerstand. De Belgische schapen zullen nu anders reageren op een vaccin tegen serotype 3 en zullen ook anders reageren dan de Nederlandse schapen, waar de besmettingen al massaal zijn. Maar het staat buiten discussie dat zowel Nederland, België als Duitsland begin volgend jaar een vaccin tegen minimaal serotype 3 nodig hebben. Over het al dan niet verplichten van de vaccinatie en de kostprijzen of eventuele tussenkomsten moet zo snel mogelijk overlegd worden.

geraamde schade van 38 miljoen euro voor rundvee- en schapenhouderij (33 en 5 miljoen euro). Naar schatting ging het over 7.000 dode runderen, 8.000 dode en doodgeboren kalveren en 20.000 dode schapen (2006/2007). Er waren op jaarbasis ook 10.000 minder kalvingen. In 2008 kon er ook bij ons in mei gestart worden met vaccinatie, maar toch waren er nog 18 besmette bedrijven.

De gevolgen voor de productie en vooral de vruchtbaarheid van een besmetting met serotype 3 zijn nog niet duidelijk. Ook of het virus van de ooi naar het lam kan overgaan, is nog niet

aangetoond bij serotype 3 en serotype 8 (wel bij andere serotypes). Maar de ernstige ziektesymptomen (hoge koorts, niet meer eten, abortus, manken en klauwrand- en gewrichtsontstekingen) duiden op ernstige schade op langere termijn. Na de blauwtongepisode in 2006 tot 2008, herstelde de vruchtbaarheid bij schapen zich snel. Of dit nu ook het geval zal zijn, is nog afwachten...

Els Goossens,
adviseur Diergeneeskunde, studiedienst
Boerenbond

Info over

voorwaarden en afbakening van de schutkring: natuurenbos.be/wolf/schade#schutkring.

professionele landbouwers via VLIF NPI: 211130 Fiche NPI - wolf (vlaanderen.be).

Wordt strikt (Europees) beschermde status wolf aangepast?

Een verrijking voor de biodiversiteit voor de ene, een grote zorg voor de andere. Sinds de wolf in 2018 weer zijn intrede deed in Vlaanderen, beheerst hij het debat.

Al veertien diersoorten, waaronder ook grootvee, vielen intussen ten prooi aan de wolf en de vraag wat de plaats van het dier is in onze dichtbevolkte regio en in Europa dringt zich op. Sinds de aanwezigheid van de wolf zijn er in Vlaanderen, zowel bij landbouwers als bij particulieren, tot en met eind vorig jaar 559 dieren gedood, gekwetst en verdwenen. Naast de 559 aangevallen dieren is er heel wat niet gedocumenteerde schade, zowel bij particulieren als bij landbouwers. Zo zijn er heel wat gewonde dieren of dieren waar stress veroorzaakt werd nadat er een wolf in de buurt van de weide of boerderij is geweest.

De Europese Unie hoorde deze nood en lanceerde op 4 september een bevraging over de aanwezigheid van de wolf en zijn impact op het vee en de mens in de diverse lidstaten. Op basis van de verzamelde gegevens zal de Europese Commissie een besluit nemen over een voorstel om, waar nodig, de beschermingsstatus van de wolf in de Unie te wijzigen en het

rechtskader aan te passen aan de situatie van vandaag.

Boerenbond vindt het positief dat de Europese Commissie iedereen oproept om zijn ervaringen te bezorgen. Zo kan het toekomstige beleid rond de wolf in de Europese Unie niet enkel op basis van wetenschappelijk onderzoek worden gebaseerd, maar ook op basis van recente en evoluerende maatschappelijke ervaringen. Boerenbond diende een uitgebreide reactie in op de bevraging die recent door de Europese Commissie werd georganiseerd. Het feit dat de Commissie erkent dat de aanwezigheid van de wolf op het platteland een steeds grotere impact heeft op het vee, is een belangrijke eerste stap. Er moet een beter evenwicht worden gevonden tussen de economische en sterk verstedelijkte context van Vlaanderen en de ecologische verwachtingen van de wolf. Hierbij is het essentieel dat vergoedingen voor het plaatsen van omheiningen en vergoedingen bij dode dieren behouden blijven.

Subsidies voor wolfwerende maatregelen bij particuliere houders van runderen en paarden verlengd

Als er door een wolvenaaval op paarden of runderen een potentiële probleemsituatie ontstaat, kan het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) een schutkring afbakenen waarbinnen subsidies voor paarden en runderen ook voor niet-professionelen mogelijk zijn. In het najaar is er een verhoogde kans op wolvenaavallen, vermits de jongen overschakelen op het eten van vlees en ze dus veel voedsel moeten verzamelen. Door de verlenging van de schutkring kunnen particulieren met runderen en paarden verlengd subsidies voor wolfwerende maatregelen verkrijgen. De schutkring is geldig tot en met 29 februari 2024.

Nick Francois,
adviseur Natuur- en biodiversiteitsbeleid, studiedienst Boerenbond

Dagreis Antwerpen

Wat later dan gebruikelijk trokken de Antwerpse schapenhouders, op een nazomerse dag met veel zon, op studiereis naar drie interessante schapenbedrijven in Zeeland en Zeeuws-Vlaanderen.

- ▼ Begrazingsproject in Middelburg
- ▼ Kantine Kaljouw Landschapsbeheer

- ▼ Saskia voedert een paar van haar Hampshire Down schapen die apart lopen

Kaljouw Landschapsbeheer

Op hun weg daarnaartoe reden ze door het Waastland. Om de Oost-Vlaamse leden schapenhouders de kans te geven om mee te gaan, werd er een opstapplaats in Stekene voorzien. In de voormiddag werd er afgestapt bij Kaljouw Landschapsbeheer in Middelburg. Daar werden ze in de kantine van het bedrijf ontvangen met koffie en een lekkere Zeeuwse bolus. Ze

maakten er kennis met het bedrijf en met Jan Kaljouw, een boeiende verteller, wiens 1.700 schapen in verschillende groepen ingezet worden bij begrazingsprojecten van gemeentes, natuurorganisaties, waterschappen, enz. Als afsluiter bezochten ze een begrazingsproject in de buurt.

Meer info: kaljouwlandschapsbeheer.nl

Hof van Autriche

Na de lunch in het gezellige restaurant De Baeckermat in Westdorpe wandelden de schapenliefhebbers naar het 200 m verder gelegen Hof van Autriche, een eeuwenoude monumentale Zeeuwse boerenhoeve, waar ze ontvangen werden door Saskia Bezemer. Saskia runt op deze locatie een minicamping met 15 staanplaatsen en een stamboekfokkerij met Hampshire

- ▼ De eigenares van Wolboerderij Blij Bezuiden vertelt hoe zij de wol van hun schapen proberen te verbeteren
- ▼ Even het resultaat voelen

Down schapen: de teddybeer onder de schapen. Ze fokt met dit prachtige ras sinds 2001. Ze begon met enkele schapen en vandaag telt haar bedrijf zo'n 40 fokooien. Een klein deel van de jaarlijks geboren lammeren blijft op het bedrijf. De rest wordt verkocht voor de fokkerij of hobby of als (h)eerlijk lamsvlees.

Meer info: hofvanautriche.com

Wolboerderij Blij Bezuiden

Als laatste bedrijf werd Wolboerderij Blij Bezuiden in Koewacht bezocht, een vrij modern bedrijf waar men zich sinds 2004 richt op het fokken en verder verbeteren van de DutchMerino: het Nederlandse merinoschaap met de fameuze 100% 'kriebelvrije' merinowol. Het bedrijf heeft 50 oeien die aflammeren in september. Daarnaast 7 rammen, een 30-tal 1-jarige oeien en evenveel oeilammeren.

De wol van hun schapen wordt in Italië versponnen tot breigarens. Die garens worden verkocht in hun 150 m2 grote winkel en via de onlinewinkel. Naast eigen lamsvlees en lams- en schapenvellen hebben ze voor de aanverwante artikelen een aantal vaste leveranciers voor lontwol, spinnewielen, weefgetouwen, biologische merinowollen onderkleding, dekbedden enz.

Meer info: wolboerderij.nl

Stalmest uitrijden op grasland

Op 15 november organiseert de Begeleidingsdienst voor Betere Bodem en Waterkwaliteit een thematisch uitwisselingsmoment rond het gebruik van stalmest op grasland. Maarten D'hondt van Kemp vzw vertelt hoe zij de stalmest van hun schapen inzetten om hun graslanden te bemesten.

Je komt meer te weten over de voor- en nadelen van het gebruik van stalmest op grasland, en over de belangrijkste aandachtspunten in de wetgeving waarmee je moet rekening houden. Daarnaast verneem je alles over de opgedane ervaringen bij het gastbedrijf.

Programma

12.30 uur

Verwelkoming met drankje en broodje.

13.00 uur

Toelichting over het gebruik van stalmest in de praktijk en wetgeving.

14.15 uur

Bezoek perceel grasland waar eind oktober stalmest uitgereden is.

Waar en wanneer?

Woensdag 15 november

om 12.30 uur

in Parochiezaal Stotert,
Olmen (Stotert 75).

Inschrijven?

Tot één dag vóór

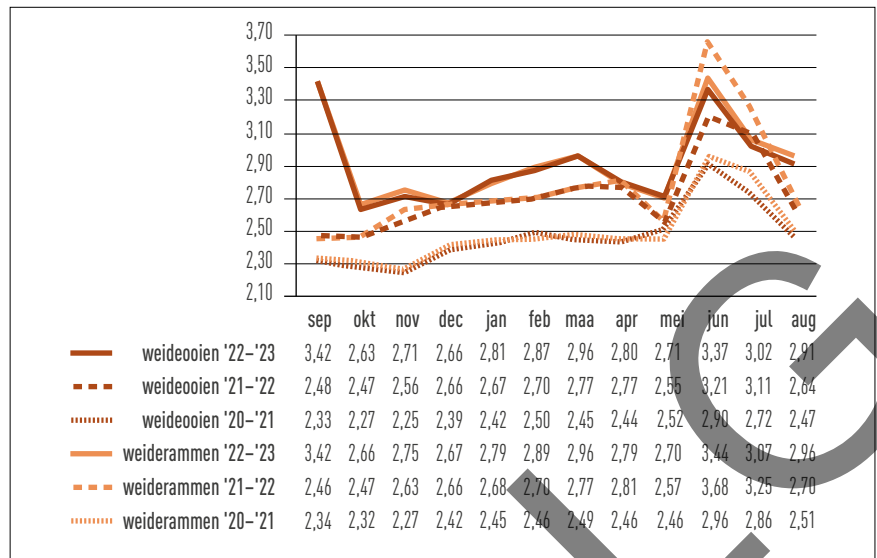
het uitwisselingsmoment!

Ga naar b3w.vlaanderen.be, klik op 'Evenementen', scroll naar beneden tot je het evenement 'Stalmest uitrijden op grasland' ziet staan. Klik op het evenement en vervolgens op de gele inschrijvingsknop. Je kan je inschrijven als gast of met een eigen B3W-account zodat je aan alle informatie op het platform kan. Vul in beide gevallen de noodzakelijke gegevens in, en controleer je mailbox voor de bevestigingsmail. Maak je een nieuw account aan, vergeet dan niet naar de evenementenpagina terug te keren en nogmaals op de inschrijvingsknop te klikken. Anders is je inschrijving voor dit evenement niet afgerond.

Verkoopprijs weidelammeren

In de maand mei was er een kleine dip in de prijs te zien die gelukkig werd gevolgd door een piek in de prijsvorming rond het offerfeest in juni. Op de top van de piek werden prijzen bereikt van 3,44 euro per kilogram levend gewicht. In de maanden juli en augustus bleef de hogere prijs aanhouden rond een gemiddelde van 3 euro per kilogram levend gewicht. De zomer bracht ons een goed klimaat voor de vielders. Hopelijk kan dit de kostprijs van de komende periode wat drukken als we naar de maanden gaan met traditioneel gezien een iets lagere prijs. Op het moment van schrijven lopen de eerste prijzen voor september binnen. Er wordt een gemiddelde prijs genoteerd van 2,79 euro per kilogram levend gewicht.

In de *Schapenhouder* geven we telkens een korte marktanalyse weer. De vermelde prijzen zijn afkomstig van het Netwerk prijsnotering

Vlaamse Schapenhouderij vzw. Omdat de gemelde verkoopprijzen soms op kleine aantallen zijn gebaseerd, moet voorzichtig met de resultaten worden omgesprongen. Om een zo betrouwbaar mogelijk beeld te krijgen van de lammerenprijs, blijven we alle Vlaamse schapenhouders oproepen.

Meld steeds hoeveel lammeren (ooien of rammen), van welk gewicht en aan welke prijs je verkocht hebt. Graag aanmelden voor medewerking bij VSH via info@vsh.be.

AGRIBEX 2023

6 > 10 DEC 2023
BRUSSELS EXPO

TICKETING: WWW.AGRIBEX.BE

inspire
& connect

Organisation

@agribexbrussels

facebook.com/Agribex

||
27 ton wol
opgehaald
in Vlaanderen

Resultaten jaarlijkse wolinzameling

De wolinzameling die in juli in alle Vlaamse provincies georganiseerd werd, was ook dit jaar weer een succes. In Limburg stond de opkoper traditiegetrouw op de parking van het ontmoetingscentrum in Rapertingen. In de provincie Antwerpen was er, naast de

vertrouwde locatie in Retie, opnieuw een inzamelpunt in Westmalle. In Vlaams-Brabant kon men dit jaar terecht in Overijse. Deze 3 provincies waren samen goed voor een totaal van 12 ton ingeleverde wol. In Oost- en West-Vlaanderen verzamelde men een dikke 15 ton.

Zij staan ter beschikking

In elke Vlaamse provincie staan beroepskrachten van Landelijke Gilden in voor de organisatie van de provinciale werking voor schapenhouders. Met vragen over de werking van de provinciale werkgroepen en de geplande vormingsactiviteiten, praktijkmomenten en bedrijfsbezoeken, kan je bij hen terecht.

West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen

Blijde Vercamer, 09 243 88 24

Vlaams-Brabant, Antwerpen en Limburg

Guido Staels, 016 28 60 33

Voor de voorlichting verwijzen wij naar Maries Van Eetvelde (014 59 51 53), technische consultant Boerenbond.

Ontvang deze nieuwsbrief per e-mail

Ontvang je deze nieuwsbrief via de post op papier en wil je dit zou houden? **Geen probleem! Maar, misschien wil je hem wel per e-mail ontvangen. Dat kan ook! Stuur een e-mailtje naar guido.staels@landelijkegilden.be met als titel 'Nieuwsbrief schapen per e-mail'. Vanaf dan ontvang je onze nieuwsbrief per e-mail als een pdf-bestand dat je makkelijk kan opslaan, downloaden of afprinten. De nieuwsbrief is dan ook in kleur en we besparen ook op het milieu! **Doen dus!****